

ABP en de implementatie van de OESO-richtlijnen voor due diligence

In dit document licht ABP toe hoe de zes due diligence-stappen van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen in het beleggingsproces van de verschillende beleggingscategorieën zijn opgenomen.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Uitvoering en monitoring van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggen (DVB) beleid	3
A. Beleggingscategorieën op de kapitaalmarkt	4
I. Aandelen en Bedrijfsobligaties	4
II. Staatsobligaties	6
B. Alternatieve beleggingen (illiquide beleggingen)	7

Inleiding

ABP onderschrijft de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs). Wij gebruiken de volgende documenten als leidraad voor de manier waarop wij factoren op het gebied van milieu, mensenrechten en goed ondernemingsbestuur ('ESG-factoren') meewegen in het nemen van een beleggingsbeslissing:

- het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers³;
- het Instrumentarium⁴ (opgesteld voor pensioenfondsen t.b.v. het IMVB-convenant).

Wij verwachten ook van onze externe fiduciair manager en vermogensbeheerder dat zij, en alle partijen waar zij mee samenwerken, conform deze standaarden handelen.

In deze toelichting leggen wij uit hoe de zes due diligence-stappen van de OESO-richtlijnen (zie figuur 1) zijn verankerd in de uitvoering van onze beleggingsprocessen. Hierbij brengen wij een onderscheid aan tussen de beleggingscategorieën:

1) aandelen en bedrijfsobligaties, 2) staatsobligaties en 3) alternatieve beleggingen (Private Equity, vastgoed, infrastructuur en grondstoffen) en de instrumenten die wij gebruiken om verantwoord te beleggen, te weten insluiting, engagement, stemmen, uitsluiting, de selectie van managers en het beoordelen van investeringsvoorstellen.

De OESO-richtlijnen hanteren drie gradaties als het gaat om de betrokkenheid van een bedrijf bij negatieve impact. Een bedrijf kan een negatieve impact veroorzaken, eraan bijdragen, of ermee verbonden zijn. Afhankelijk van de betrokkenheid worden er relevante maatregelen verwacht van een organisatie. Volgens het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers veroorzaken of dragen pensioenfondsen in de regel niet bij aan de negatieve impact (gevolgen) van bedrijven op de samenleving of het milieu. Ze zijn hieraan wel direct verbonden door hun beleggingen, ook als het om minderheidsbelangen gaat. Dat betekent voor ABP dat er van ons verwacht wordt dat wij onze invloed gebruiken om negatieve impact te voorkomen of te beperken.

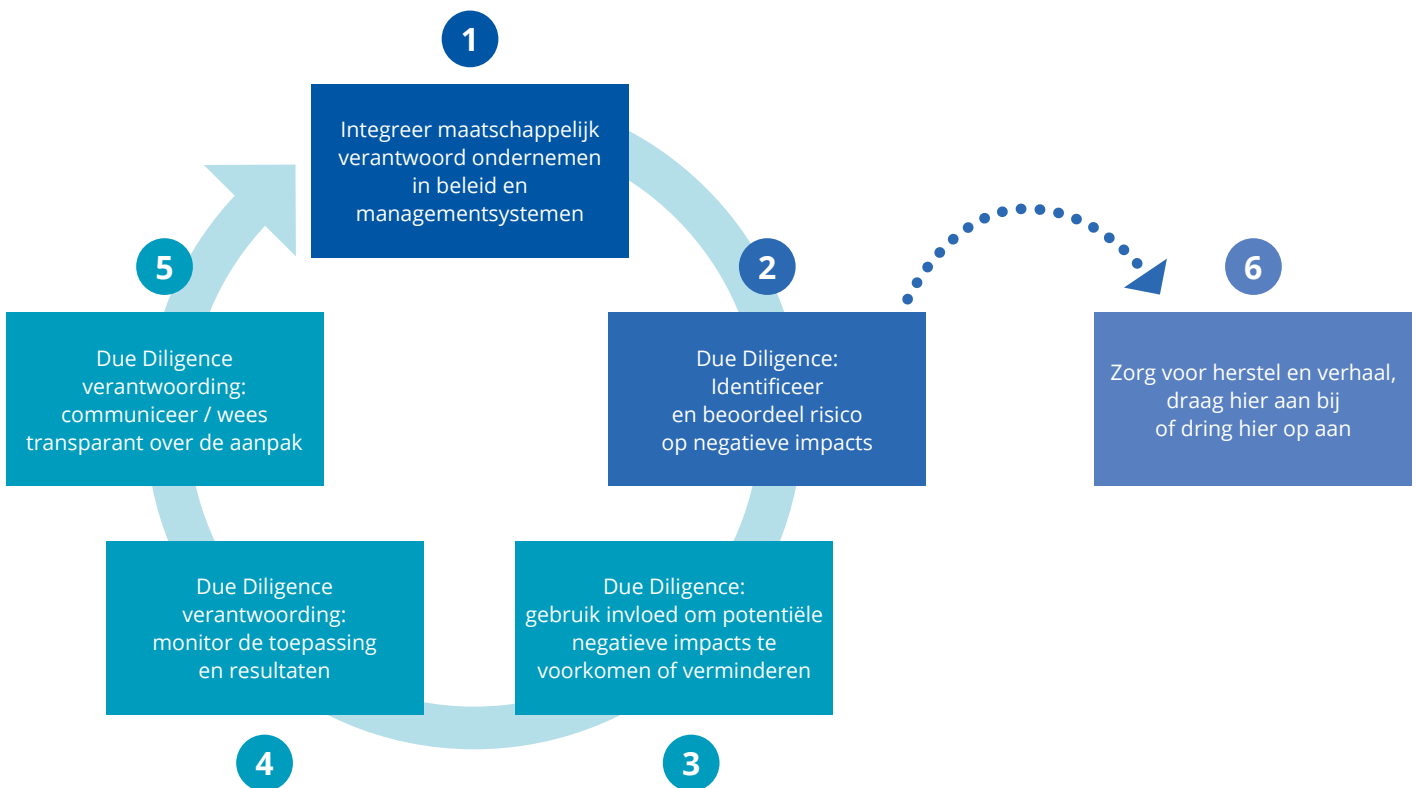
1 oesorichtlijnen.nl/documenten/brochure/201/12/8/volledige-tekst-oeso-richtlijnen

2 ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf

3 mneguidelines.oecd.org/RBC-for-Institutional-Investors.pdf

4 pensioenfederatie.nl/website/themas/vermogensbeheer/imvb/instrumentarium

Figuur 1: Due diligence-cyclus: Een uitwerking van de zes due diligence-stappen volgens de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Zoals toegelicht in het Instrumentarium dat is opgesteld voor pensioenfondsen in het kader van het IMVB-convenant: pensioenfederatie.nl/website/themas/vermogensbeheer/imvb/instrumentarium

Uitvoering en monitoring van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggen (DVB) beleid

ABP is ervan overtuigd dat beleggers betere beleggingsbeslissingen nemen als zij structureel kijken naar aspecten zoals rendement, risico, kosten én duurzaamheid. Hoe we dit doen is vastgelegd in het beleggingsbeleid (inclusief het Duurzaam en Verantwoord Beleggen beleid) dat onze vermogensbeheerder APG voor ons uitvoert. Met deze partij hebben we contractuele afspraken om ervoor te zorgen dat het Duurzaam en Verantwoord Beleggen beleid wordt uitgevoerd zoals wij dat hebben vastgelegd.

In ons beleid committeren we ons aan de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs). Dit betekent dat we van onze vermogensbeheerder verwachten dat zij het beleid ook conform deze standaarden uitvoert. In ons *Duurzaam* en Verantwoord Beleggen-beleid hebben we vastgelegd welke doelstellingen we in 2025 willen behalen, en leggen we uit hoe we deze willen realiseren. We ontvangen van onze vermogensbeheerder kwartaal-rapportages waarmee we de voortgang op doelstellingen

goed kunnen volgen. Hierin ontvangen we ook informatie over de gebruikte beleggingsmethodes, de integratie van het Duurzaam en Verantwoord Beleggen-beleid in de beleggingspraktijk, en de identificatie en beperking van mogelijke en daadwerkelijke negatieve gevolgen. Via deze kwartaalanalyses blijven wij geïnformeerd over beleggingsresultaten, waaronder engagement- en stemresultaten. Daarnaast kunnen we analyses voor individuele bedrijven opvragen.

We hebben niet alleen over de uitvoering van het Duurzaam en Verantwoord Beleggen-beleid contractuele afspraken met onze vermogensbeheerder. Ook de monitoring van dat beleid is in de contracten met onze vermogensbeheerder vastgelegd. Onze fiduciair manager evalueert ieder jaar de implementatie, uitvoering en resultaten van het beleggingsbeleid op specifieke kenmerken van verantwoord beleggen, zoals het insluitingsbeleid en de Sustainable Development Investments (SDI's). Op basis van de belangrijkste bevindingen formuleert de fiduciair manager ieder jaar verbeterpunten waar de vermogensbeheerder binnen een bepaalde tijd aan moet voldoen. Wij ontvangen jaarlijks de uitkomsten van deze evaluatie en sturen waar nodig bij.

Implementatie van de OESO-richtlijnen per beleggingscategorie

In de toelichting hieronder geven we per beleggingscategorie aan hoe we risico's voor de samenleving en het milieu in de portefeuille identificeren, beperken en/of voorkomen

A. Beleggingscategorieën op de kapitaalmarkt

Beleggingen in de kapitaalmarkt zijn publiek verhandelbare instrumenten zoals beursgenoteerde aandelen, obligaties en staatsobligaties. Het totale aandeel dat het pensioenfonds ABP bezit in een bedrijf is meestal kleiner dan 1% van het uitstaande aandelenkapitaal van een onderneming (m.u.v. beleggingsstrategieën met een geconcentreerde portefeuille, waarbij dat percentage tussen de 5% en 15% kan liggen).

Er is een aantal verantwoord-beleggeninstrumenten dat ons helpt de verschillende due diligence-stappen volgens de OESO-richtlijnen en de UNGP's te doorlopen. Eén van de belangrijkste instrumenten die we hiervoor gebruiken is ons insluitingsbeleid. Hiermee identificeren we risico's voor de samenleving en het milieu op basis van ESG-analyses van bedrijven en zetten we ons in voor verbetering door middel van engagement (verbetergesprekken). We rapporteren hierover in ons Geïntegreerd Jaarverslag en op onze website. Het insluitingsbeleid is van toepassing op de beleggingscategorieën aandelen en bedrijfsobligaties. Voor de beleggingscategorie staatsobligaties is het uitsluitingsbeleid het belangrijkste instrument voor het identificeren en voorkomen van risico's.

I. Aandelen en Bedrijfsobligaties

1. Integreren van verantwoord beleggen in beleid en managementsystemen

Uitsluiting

- We beleggen niet in bedrijven die betrokken zijn bij het maken van tabak, kernwapens, clusterbommen, landmijnen, chemische en biologische wapens. Producten die wij als zeer risicovol voor de samenleving zien, kunnen we toetsen op uitsluiting aan de hand van een speciaal ontwikkeld toetsingskader. De uitkomsten van het toetsingskader helpen ons bij het nemen van beslissingen over de mogelijke uitsluiting van producten.

Insluiting

- Onder het insluitingsbeleid beoordeelt onze vermogensbeheerder systematisch een universum van ~10.000 publieke bedrijven op rendement, risico, kosten en de mate waarin ze duurzaam en verantwoord te werk gaan. Het beoordelingskader voor duurzaamheid is uitgewerkt in een raamwerk. Hierin wordt uitgelegd aan welke duurzaamheidsstandaarden bedrijven binnen een sector minimaal moeten voldoen voordat het pensioenfonds erin kan beleggen.
- Voldoet een bedrijf aan onze criteria voor rendement, risico, kosten en de mate waarin het duurzaam en verantwoord te werk gaat, dan noemen we de onderneming een koploper. Dat is een bedrijf waarin we graag beleggen.
- Bedrijven die wel goed scoren op rendement, risico en kosten, maar achterblijven op de mate waarin ze duurzaam en verantwoord te werk gaan, noemen we achterblijvers. We beleggen alleen in bedrijven uit de achterblijvergroep als we verwachten dat we ze kunnen aanzetten tot verbetering op duurzaamheid. Dan noemen we ze beloften.

- Via onze vermogensbeheerder voeren we ook engagement onder het insluitingsbeleid. Dat betekent dat we gesprekken voeren met beloften over verbetering van prestaties op duurzaamheid. In ons beleid leggen we uit op welke thema's we de focus leggen.
- In een intern kennismanagementsysteem registreert onze vermogensbeheerder alle relevante informatie die bijdraagt aan de uiteindelijke beoordeling van beloften als koploper of achterblijver. Hieronder vallen onder andere analyses en gespreksverslagen met bedrijven.

2. Identificeren en beoordelen van negatieve gevolgen van beleggingen in de portefeuille

Het identificeren van negatieve gevolgen van beleggingen doen we zowel op basis van de methode voor uitsluitingen als de methode voor het insluitingsbeleid.

Uitsluiting

- Wij hebben risico's geïdentificeerd waar we op geen enkele manier mee verbonden willen zijn. Daarom sluit ABP bedrijven uit die producten maken die verboden zijn volgens internationale verdragen (landmijnen, clustermunitie, afvuursystemen hiervoor en chemische of biologische wapens) of producten maken waarvan het pensioenfonds het niet passend vindt om erin te beleggen (tabak en kernwapens).
- Wij hanteren een zorgvuldig opgesteld toetsingskader bij het maken van keuzes over het uitsluiten van producten. Het gaat hierbij om producten waarover veel maatschappelijke discussie is, maar die volgens wet- en regelgeving wel zijn toegestaan. Aan de hand van de uitkomsten van het toetsingskader kunnen we besluiten bedrijven uit te sluiten die (helpen) het product (te) maken. Het kader toetst producten op criteria zoals VN-verdragen en effectiviteit van engagement.

Insluiting

- De beoordeling van bedrijven als koplopers of achterblijvers is gebaseerd op twee onderdelen: een normatief absoluut deel (voldoet het bedrijf aan de minimumvereisten voor de sector?) en een relatief deel (hoe doet het bedrijf het in relatie tot vergelijkbare bedrijven?).
- Normatief:
  - De indicatoren van het normatieve onderdeel zijn sectorspecifiek en beoordelen bedrijven op ESG-prestaties die voor de betreffende sector van belang zijn, vanuit zowel bedrijfs- als maatschappelijk perspectief.
  - De indicatoren van het relatieve onderdeel identificeren mogelijke negatieve gevolgen voor de samenleving en beoordelen of bedrijven voorbereid zijn op eventuele ESG-risico's (*preparedness*) en vooral, hoe ze presteren op specifieke duurzaamheidsissues in de sector (*performance*). Om dit op een betrouwbare manier te kunnen beoordelen, heeft onze vermogensbeheerder een speciaal industrieraamwerk opgesteld. Dat raamwerk is gebaseerd op thema's uit de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zoals milieu, mensenrechten, arbeidsrechten, het voorkomen van corruptie, consumentenbelangen, mededinging en belasting.
  - De indicatoren voor *preparedness* en *performance* geven aan in welke mate een onderneming misstanden aanpakt (is er beleid aanwezig op de juiste onderdelen en is dit sterk genoeg?) en hoe het bedrijf presteert op specifieke duurzaamheidsissues (zijn er controverses bekend?).
  - Onze vermogensbeheerder baseert zich bij deze classificaties op data van externe dienstverleners. De controversie-indicator is gebaseerd op informatie uit nieuwsmonitoring, onderzoek naar incidenten en andere relevante bronnen en referenties. Individuele incidenten samen vormen een gebeurtenis. Gebeurtenissen zijn geclassificeerd in 10 thema's met een score van één ("lage impact op het milieu en de samenleving") tot vijf ("ernstige impact op het milieu en de samenleving, significant bedrijfsrisico"). Op deze manier geven wij vorm aan het prioriteren van risico's op basis van schaal, reikwijdte en mate van onomkeerbaarheid van negatieve gevolgen zoals de OESO-richtlijnen voorschrijven. Dit systeem willen we in de toekomst meer verfijnen, zodat we proactiever risico's voor de samenleving en het milieu kunnen signaleren.
- Relatief:
  - Het relatieve onderdeel beoordeelt hoe een onderneming het doet op het gebied van ESG in vergelijking tot andere bedrijven in dezelfde sector. Deze methodiek willen we in de toekomst meer verfijnen, bijvoorbeeld door het opstellen van

een drempelwaarde in sectoren die in zijn geheel beneden-gemiddeld scoren op duurzaamheid. Dit om te voorkomen dat ondernemingen die met grote controverses te maken hebben, toch koploper kunnen worden.

- Elk jaar worden de insluitingsclassificaties van bedrijven als koplopers en achterblijvers opnieuw vastgesteld. Tussentijds worden ook tijdelijke classificaties bijgehouden, die zijn gebaseerd op de meest recente data.

3. Stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen

- Zoals vastgesteld in het Duurzaam en Verantwoord Beleggen beleid kunnen we alleen beleggen in achterblijvers als we verwachten dat we ze kunnen aanzetten tot verbeteringen op duurzaamheid. De portefeuillemanager maakt een beoordeling of de onderneming voldoende potentie heeft om de duurzaamheidsprestaties te verbeteren. Tegelijkertijd moeten onze beleggers ze financieel aantrekkelijk genoeg vinden om in te beleggen. Het moet ook in dat opzicht te verantwoorden zijn dat ABP tijd en moeite steekt in een verbetertraject op duurzaamheid (*engagement*).
- Voor achterblijvers die bovengenoemd perspectief bieden, stellen we een *engagementplan* op. Dit *engagementplan* bevat de specifieke doelstellingen van de dialoog en verzoeken richting het bedrijf. De doelstellingen zijn, waar relevant, gericht op het stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen. In dit plan wordt ook een tijdslijn vastgesteld.
- Nadat het plan voor een verbetertraject met een bedrijf door een speciale commissie van onze vermogensbeheerder is goedgekeurd, kan er in het bedrijf belegd worden en noemen we het bedrijf niet langer een achterblijver maar een belofte.
- Op deze wijze prioriteren wij overeenkomstig de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen bedrijven waarop wij verwachten invloed te kunnen uitoefenen en waarvan wij negatieve gevolgen verwachten te kunnen voorkomen of beperken. We gaan met deze bedrijven in gesprek om duidelijk te maken welke verbeteringen we willen zien. Het is eventueel mogelijk om punten voor verbetering uit het *engagementplan* via het stembeleid te escaleren.
- Wanneer we onvoldoende invloed op een organisatie kunnen uitoefenen, proberen we onze invloed te vergroten door samen te werken met andere beleggers of andere stakeholders. Ook kunnen we ons stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen gebruiken om onze *engagementverzoeken* kracht bij te zetten.
- Wanneer beloften niet voldoende voortgang laten zien en alle escalatiestrategieën zonder resultaat zijn ingezet, zullen we onze beleggingen in het bedrijf op termijn verkopen.

4. Monitoren van praktische toepassingen en resultaten

- Onze vermogensbeheerder informeert ons over de gebruikte methodes voor de uitvoering van het Duurzaam en Verantwoord Beleggen beleid en hoe zij mogelijke en daadwerkelijke negatieve gevolgen identificeert.
- Wij ontvangen in de kwartaalrapportages van onze vermogensbeheerder informatie over de voortgang op de belangrijkste verbetertrajecten. Waar relevant wordt hierbij ook vermeld hoe de negatieve gevolgen zijn aangepakt. Jaarlijks ontvangen wij een overzicht van alle bedrijven waarmee verbetertrajecten plaatsvinden, deze lijst is publiek beschikbaar. Ook kunnen we inzien over welke thema's er is gesproken. Daarnaast kunnen wij analyses voor individuele bedrijven opvragen.
- Onze vermogensbeheerder houdt het verloop en de voortgang van verbetertrajecten bij in een intern kennismanagementsysteem. De voortgang van de verbetertrajecten wordt periodiek door fiduciair management geëvalueerd. Hierover worden wij jaarlijks geïnformeerd.
- In de loop van 2021 start onze vermogensbeheerder met interne online kwartaalrapportages over de voortgang van verbetertrajecten met bedrijven.

5. Communiceren over hoe gevolgen zijn aangepakt

- In ons Geïntegreerd Jaarverslag noemen wij voorbeelden van lopende dialogen. Hierin benoemen wij de voortgang, maar ook de escalatiestrategieën die zijn ingezet en voorbeelden van bedrijven die zijn verkocht na een onsuccesvolle dialoog.
- Wij blijven onze rapportages voortdurend ontwikkelen volgens de due diligence-systeematiek van de OESO.

6. Zorgen voor herstelmaatregelen of het verlenen van medewerking hieraan

- Het engagementplan bevat doelstellingen en verzoeken gericht op het stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen wanneer die zijn geïdentificeerd in de beoordeling. Waar mogelijk worden ook doelstellingen en verzoeken in het engagementplan opgenomen die gericht zijn op het nemen van herstelmaatregelen, of het verlenen van medewerking hieraan.

II. Staatsobligaties

1. Integreeren van verantwoord beleggen in beleid en managementsystemen

- Wij houden rekening met de eventuele negatieve gevolgen van beleggingen in (semi-)overheden en hanteren een uitsluitingsbeleid.
- Hierover hebben wij afspraken gemaakt met onze vermogensbeheerder. Het uitsluiten van staatsobligaties is een integraal onderdeel van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggen beleid.
- We sluiten overheden van landen uit waarvoor een bindend wapenembargo van de Verenigde Naties (VN) of van de Europese Unie (EU) van kracht is.

2. Identificeren en beoordelen van negatieve gevolgen van beleggingen in de portefeuille

- Wij identificeren risico's voor de samenleving in staatsobligaties van landen waarover internationaal brede overeenstemming bestaat en waarvoor in EU of VN-verband wapenembargo's zijn opgesteld.
- Wapenembargo's kunnen het resultaat zijn van een situatie van ernstige en systematische schendingen van mensenrechten, beperkingen van democratie en soevereiniteit of het gebruik van controversiële wapens.
- De uitsluitingscriteria worden twee keer per jaar getoetst door onze vermogensbeheerder. Na deze toetsing wordt de uitsluitingslijst opnieuw vastgesteld en geïmplementeerd.
- Daarnaast analyseert onze vermogensbeheerder staatsobligaties op basis van een *country risk model*, waarin ESG-criteria zoals effectiviteit van de rechtstaat, institutionele kwaliteit en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen worden meegenomen. Deze informatie is onderdeel van de scorekaart waarop landen worden beoordeeld.

3. Stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen

- Wij willen niet verbonden zijn aan ernstige schendingen en sluiten daarom beleggingen uit in overheden die op de uitsluitingslijst staan vermeld.
- Voor staatsobligaties maken wij alleen gebruik van het beleggingsinstrument uitsluiten. In het geval van overheden zien wij slechts beperkte mogelijkheden voor het aanwenden van invloed door middel van engagement.

4. Monitoren van praktische toepassingen en resultaten

- Onze vermogensbeheerder screent de portefeuille twee keer per jaar ten opzichte van de laatst beschikbare uitsluitingslijst.
- Hierbij maakt zij gebruik van pre-trade compliance checks en reguliere screening van de portefeuille.

5. Communiceren over hoe gevolgen zijn aangepakt

- Elk half jaar informeert onze vermogensbeheerder ons over veranderingen in de uitsluitingslijst en de toetsing op de uitvoering van deze uitsluitingslijst.
- De uitsluitingslijst is publiekelijk beschikbaar op de website van ABP.
- In het Geïntegreerd Jaarverslag besteden wij ieder jaar aandacht aan het uitsluitingsbeleid.

6. Zorgen voor herstelmaatregelen of het verlenen van medewerking hieraan

- Aangezien wij voor deze categorie alleen gebruik maken van uitsluiting als instrument, is dit onderdeel hier niet van toepassing.

B. Alternatieve beleggingen (illiquide beleggingen)

Alternatieve beleggingen worden doorgaans gemaakt in fondsen die belangen nemen in niet-beursgenoteerde bedrijven of die beursgenoteerde bedrijven overnemen (Private Equity). Deze beleggingen kenmerken zich door een groot aandeel van het fonds in het bedrijf. De manager van het fonds heeft vaak ook zitting in de raad van commissarissen van portefeuillebedrijven en er is sprake van directe invloed. Aangezien ABP in dit soort bedrijven belegt via een fonds, is het primaire instrument voor due diligence volgens de OESO-richtlijnen de selectie en monitoring van managers vooraf. Tijdens een voorbereidende analyse (ook wel de “due diligence”-fase genoemd) onderzoeken we de manier van werken van deze managers, ook op eventuele negatieve gevolgen voor samenleving en milieu. Tot de categorie alternatieve beleggingen behoren ook Hedge Funds. Hoewel deze fondsen ook beleggingen kunnen hebben in liquide (vrij verhandelbare) producten met een beursnotering, is het belang van ABP in het fonds illiquide. Ook voor beleggingen in Hedge Funds is het primaire instrument voor OESO-due diligence de selectie en monitoring van managers vooraf aan de eventuele belegging.

1. Integreeren van verantwoord beleggen in beleid en managementsystemen

- Voor elke beleggingscategorie binnen alternatieve beleggingen bestaan Responsible Investment Guidelines (RIG). In deze richtlijnen staan de criteria beschreven waaraan investeringsvoorstellen moeten voldoen voordat een belegging kan plaatsvinden. De beleggingsteams van onze vermogensbeheerder analyseren investeringsvoorstellen vooraf aan de belegging.
- In de uitvoering van mandaten moeten onderwerpen zoals bescherming van het milieu, mensenrechten, arbeidsrechten en goed bestuur een rol spelen in het beleid en de rapportage van het fonds.
- Een andere voorwaarde aan investeringsvoorstellen is dat ze voldoende duidelijkheid geven en voldoen aan onze eisen voor de manieren waarop ESG-risico's door managers worden geïdentificeerd, geprioriteerd en beperkt.
- Het beleggingsproces kent een aantal fasen. Tijdens elk van deze fasen kan de aankoop van een nieuwe belegging worden stopgezet. Deze fasen zijn: 1) Prudent Person Statement (PPS), 2) analyse van het investeringsvoorstel en 3) goedkeuring door het Committee on Investment Proposals (CIP).

2. Identificeren en beoordelen van negatieve gevolgen van beleggingen in de portefeuille

- Tijdens de Prudent Person Statement (PPS) fase van het beleggingsproces worden potentiële risico's aan de orde gesteld die gebaseerd zijn op de aard van de belegging en de beschikbare informatie over mogelijke bestaande controverses met negatieve gevolgen.
- Tijdens de analysefase beoordelen we eventuele negatieve gevolgen in meer detail. Hierbij kunnen we gebruik maken van adviseurs met gespecialiseerde kennis.
- Voor bestaande beleggingen hebben externe managers de verplichting om bij onze vermogensbeheerder melding te maken van significante ESG-incidenten.

3. Stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen

- Alle nieuwe beleggingen moeten aan specifieke voorwaarden voldoen. Om goedkeuring op een investeringsvoorstel te ontvangen moeten externe fondsmanagers aannemelijk kunnen maken dat zij aan de gestelde voorwaarden van de vermogensbeheerder kunnen voldoen om eventuele negatieve gevolgen voor de samenleving te voorkomen en te beperken.
- ESG-specialisten van de vermogensbeheerder zijn betrokken bij het verlenen van goedkeuring aan nieuwe beleggingen. Hierbij kunnen zij voorwaarden stellen aan externe managers om eventuele negatieve gevolgen voor de samenleving te voorkomen en te beperken.
- De voorwaarden zoals opgesteld door ESG-specialisten zijn verwerkt in de contracten tussen de vermogensbeheerders en de externe managers. Deze voorwaarden bevatten onder andere: regelmatige ESG-rapportages, rapportages over controverses of significante ESG-incidenten bij bedrijven in de portefeuille, en naleving van het uitsluitingsbeleid. Daarnaast kunnen er specifieke voorwaarden worden opgenomen met betrekking tot de issues die eerder bij de analyses van de investeringsvoorstellen naar voren waren gekomen.
- Wanneer externe managers een melding maken van controverses of significante ESG-incidenten bij bedrijven in de portefeuille, zijn zij ook verplicht om periodiek updates te verstrekken over acties die de controverses of significante ESG-incidenten moeten stoppen, voorkomen of beperken.
- Wanneer nodig spreekt onze vermogensbeheerder met externe managers over specifieke beleggingen binnen fondsen. In het geval van ernstige incidenten die niet voldoende kunnen worden beperkt, kan onze vermogensbeheerder een manager vragen uit specifieke beleggingen te stappen, of besluiten in de toekomst niet meer bij deze manager te beleggen.

4. Monitoren van praktische toepassingen en resultaten

- Onze vermogensbeheerder maakt gebruik van interne monitoringinstrumenten of, wanneer relevant, de resultaten van externe benchmarks zoals GRESB, om de voortgang van externe managers periodiek bij te houden.
- Onze vermogensbeheerder toetst ieder jaar alle externe managers, ook op het beheersen van ESG-factoren.

5. Communiceren over hoe gevolgen zijn aangepakt

- Onze vermogensbeheerder rapporteert op ad-hoc basis aan ons over de beperking van ESG-risico's. Dit willen we meer gaan structureren en een vast onderdeel maken van de kwartaalrapportages die we ontvangen.
- In ons Geïntegreerd Jaarverslag noemen we voorbeelden van lopende dialogen en de voortgang hierop. Ook benoemen we voorbeelden van externe managers waarop actie is ondernomen.

6. Zorgen voor herstelmaatregelen of het verlenen van medewerking hieraan

- Voor individuele gevallen spreekt onze vermogensbeheerder met externe managers over het inzetten van herstelmaatregelen.

Meer informatie? Ga naar abp.nl/over-abp/duurzaam-en-verantwoord-beleggen